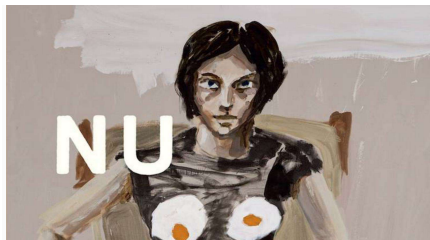

“Nu taler jeg” hedder Rikke Viemoses nye bog. Men hun råber ikke og dét er hendes force

Et udsnit af Mie Olise Kjærsgaards maleri, der gengives i sin helhed på forsiden af bogen "Nu taler jeg".

Isabella Miehe-Renard 28.01.2022

BØGER // ANMELDELSE – Bogen *Nu taler jeg* er et personligt brev, som journalist Rikke Viemose skriver til sin datter, om sexismens subtile gennemsyning af vores kultur og syn på kvinder. Fremstillingen er rolig, nøgtern og ved første øjekast slet ikke konfrontatorisk som ventet, skriver den selverklærede hverdagsfeminist Isabella Miehe-Renard. Men så væltede flashbacks frem fra hendes eget liv, og rystende nye indsigter i kønsliggørelse og -blindhed stod klart: ”Jeg faldt lige i fælden og mødte også ulighed med tavshed”, fortæller den forundrede anmelder, der er udelt begejstret for bogen.

Nu taler jeg

Forfatter: Rikke Viemose

Forlaget GRIF. 256 sider. Udkom d. 21. januar 2022

Jeg har gået rundt om denne bog som katten om den varme grød. Det vil måske undre mange, det har i hvert fald undret mig selv. Det ligger jo lige for – eller lige til højrebenet, hvis vi skal ud i lidt maskulin sports-jargon – at mene noget rigtig om en sympatisk saglig udgivelse, der fortæller om noget sandt, der ovenikøbet taler til tiden.

Først modtog jeg pressemeddelelsen “om et personligt essay om kulturens forskelsbehandling af kvinder og mænd (...) Den insisterer på den personlige

erfarings styrke (...) Om hvordan sexismen på subtile måder gennemsyrrer vores kultur og dens blik på kvinder”.

Jamen, jamen altså, den skulle jeg da skrive om. Det kunne kun gå for langsomt. Jeg modtog bogen med posten og tænkte bare: “Isabella, den læser du i morgen, og så får du nogle ord på tryk, sæt i gang.”

Det er en indlejret kultur at vokse op i – ikke en krig, vi skal øve os i at vinde. Vi er langt, hvis vi overhovedet bemærker dette. For Rikke Viemose efterlyser ikke skyttegrave

Sådan gik det ikke. Læsningen har været en mærkelig og tankevækkende oplevelse, som skulle jeg igennem en personlig proces og iboende modstand, før jeg kunne knække koden på min egen reaktion.

Jeg oplevede den først som banal. Indlysende argumenter og iagttagelser. Ikke larmende nok som debatbog. Intet nyt under solen. Hvor blev konfrontationerne af? Hvad skal dele vandene?

Det slog mig ikke, at en garvet hverdagsfeminist som jeg, efter at have læst bogen til ende, kunne ende i affekt efter 256 sider med substans, faglig tyngde og fremlægning af facts og utallige noter, alt sammen leveret i en afbalanceret tone og med grundighed. Men jo, i personlig affekt, det kom jeg.

Jeg tror faktisk aldrig, jeg før har benyttet ordet *rolig* som et rosende adjektiv, det forveksles nemt med kedelig. Også i mine øjne. Men det er en rolig bog, den litterære journalist og tidligere indehaver i 7 år af den hippe boghandel “Thiemers Magasin”, [Rikke Viemose](#), har sat sig for at skrive.

Rikke Viemose, journalist og forfatter, født i 1969. Foto: Lærke Posselt

Det har hun følt sig nødsaget til i form af et personligt brev til sin datter. En genre der også er set og læst før.

Titlen *Nu taler jeg* og den skønne forsideillustration (maleri af den markante woman-art kunstner, Mie Olise Kjærgaard) lægger op til et afslørende vidnesbyrd i en #MeToo-tid, nu skal svesken på disken.

Men faktisk helt omvendt, på elegant og vederkvægende vis, benytter Viemose bevidst “sin taletid”, nu hun endelig har fundet mod til at tage ordet som 52-årig (et tøvende citat af forfatteren selv fra forordet) til at beskrive sin egen opdagelse af, hvad det vil sige, at være det andet køn på klassisk Simone de Beauvoir-vis. Hvad oplever vi, hvad former os, hvad har vi vænnet os til, og ikke mindst hvorfor accepterer vi uden at reflektere?

Det er mekanismerne og *kønsblindheden*, hun nærmest undskyldende spørger ind til. Hun spørger især sig selv – men implicit os andre – hvorfor hun taler så ... lavt? Det er et interessant spørgsmål, og specielt fordi det her stilles af en hvid midaldrende, veluddannet og oplyst kvinde, hustru og mor til to.

Hun tilbyder, forsigtigt og sårbart, at vi følges med hende i disse erkendelser og indimellem selvpålagte skismaer, der ubevidst kan fortsætte med at føre til forskelsbehandling

I *Nu taler jeg* har de 14 kapitler i bogen ultrakorte titler, og jeg vælger med vilje at opliste dem her, fordi de faktisk simplificerer og dermed styrker et stadig årvågent blik for en vilkårlig pige eller kvindes liv også i 2022:

1. Pige
2. Skam
3. Krop
4. Sex
5. Objekt
6. Offer
7. Den anden
8. Studerende
9. Praktikant
10. Hustru
11. Mor

12. Millimeterdemokrat

13. Selvstændig

14. Debattør

Det er nærmest et provokerende enkelt greb. Igen bliver vi læsere præsenteret for og gelejdet gennem en rolig disposition. Det er en indlejret kultur at vokse op i – ikke en krig, vi skal øve os i at vinde. Vi er langt, hvis vi overhovedet bemærker dette. For Rikke Viemose efterlyser ikke skyttegrave.

Hun tilbyder, forsigtigt og sårbart, at vi følges med hende i disse erkendelser og indimellem selvpålagte skismaer, der ubevidst kan fortsætte med at føre til forskelsbehandling.

Ud af flere konklusioner i bogens tekst fremkommer den måske vigtigste, som hedder *TAL. Say it out loud*. Beskriv, hvad du oplever som køn, læg mærke til de underbelyste kroge, giv lyd om din undren eller frustration eller del i det mindste følelsen. Man behøver ikke længere at blive *offer-gjort* af den grund eller *outshamed*.

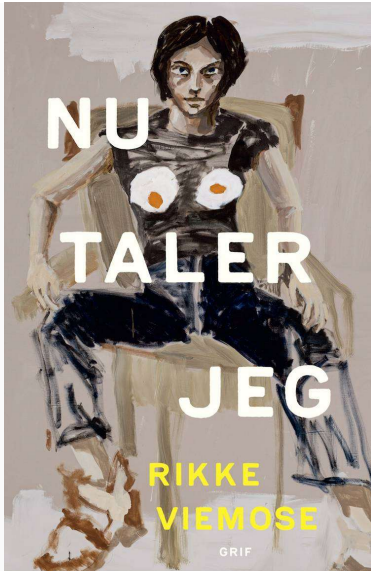
Hvis jeg selv og hun er kønsblinde, hvad er de unge drenge og mænd så ikke? Måske er vi og de, som forfatteren nævner flere steder, blot forblændede af at vokse op i et land som Danmark

Nu, netop lige nu, er der ved at opstå et sprog om kønsforskelle og -vilkår, der ikke latterliggøres. 90'ernes evindelige modreaktion – ironien – overhales pt. af et momentum, hvor der lyttes, hvis man ikke er tonedøv. Jeg føler mig nærmest *altmodisch*, ved overhovedet at finde det nødvendigt at skrive.

Det, der især berører mig, ligger i bruddet med så mange års tavshed. Jeg tænker pludseligt og lidt sent, at en af forcerne ved denne ikke-debat-bog netop er, at den blot opfordrer til refleksion. Det rimer næsten på indignation, og selvfølgelig har Viemose følt vrede eller sorg undervejs for overhovedet at nærme sig disse mange ord på tryk.

Hvis jeg selv og hun er kønsblinde, hvad er de unge drenge og mænd så ikke? Måske er vi og de, som forfatteren nævner flere steder, blot forblændede af at vokse op i et land som Danmark, hvor der er konsensus om, at ligestilling “for længst er indført og implementeret.”

Come on girls ... what is the problem, nu har vi en kvindelig statsminister for anden gang? Denne udgivelse er lige så tydeligt henvendt til mænd. Indignation kan smitte, hvis vi dropper bålet og symbolikken. Men især, hvis ingen skal ekskluderes.

Woman-art-maleriet på forsiden af bogen er lavet af kunstner Mie Olise Kjærgaard.

Et sted i *Nu taler jeg* beskriver Viemose, hvordan det i opvæksten har været at læse dameblade. Selv har jeg som studievært ofte stillet op i disse glittede magasiner. Mine chefer forventede, at man gav “noget af sig selv” til potentielle glade seere.

Nu pludselig, årtier efter, kom jeg i tanke om, hvilke småabsurde fremstillinger jeg valgte at give af mig selv. Jeg ville jo som kvinde for alt i verden please og accepteres og “gøre seerhavet derude glade”. Vi taler i 80’erne, hvor man – uden at behøve at have strategi som hovedfag – nemt kunne frygte (læg gerne mærke til verbet: at frygte) at fremstå som en såkaldt karrierekvind. Det havde ikke nogen god klang, og så var man ikke umiddelbart *fuckable or easy to love*.

Jeg bildte mig ind, at hvis mit *køn* ikke afgjorde min identitet i offentligheden – hvilket det bestemt gjorde – så var jeg en af “anti-mimoserne” og afvæbnede dermed mange af tidens mænd

Jeg husker bl.a. Alt For Damernes overskrift på et længere interview. Der stod: “Isabella: Jeg indrømmer, at jeg er skabs-husmor”.

Ingen måtte tro, at jeg – trods en arbejdsuge på gennemsnitligt 45-50 timer – ikke købte grundigt ind, gik flittigt op i madopskrifter, interesserede mig for at lave pakkekalendere til de mindste i familien eller var ligeglads med rengøring. Jeg var 23 år.

I andre dameblade, dengang hed det “enquete med de kendte”, blev jeg oftest spurgt, om jeg hvidtede mine tænder? Hvordan jeg holdt mig så slank? Hvordan så mit drømmebryllup ud?”

Mandlige kolleger som Meyerheim, Bengt Burg, Gaardbo eller Jes Dorph blev aldrig spurgt til disse ting. Jeg fristes til at sige selvfølgelig ikke. Jeg var et objekt. Ikke en journalist, der forberedte sig til skærm-arbejdet hver uge, ligesom dem.

Det, der måske er mest tankevækkende, er, om de kvindelige medarbejdere på disse blade simpelthen var agenda-løse eller blot gav under for det, læserne helst ville læse? Understøttede de et marked, vi andre spillede for gode til at se?

Rikke Viemose har i en årrække undervist på journalsthøjskolen og været ekstern lektor på RUC. Foto: Lærke Posselt

Jeg skammer mig ofte over, hvor meget jeg grinte af den indlysende kønsliggørelse. At jeg på en mærkelig måde følte mig ovenpå, hvis jeg gennemskuede den, men jo samtidigt totalt afholdt mig fra at påtale den.

Jeg bildte mig ind, at hvis mit *køn* ikke afgjorde min identitet i offentligheden – hvilket det bestemt gjorde – så var jeg en af “anti-mimoserne” og afvæbnede dermed mange af tidens mænd, der kaldte rødstrømper for skingre eller hysteriske. Jeg faldt lige i fælden, *so to speak*. Ligesom Rikke Viemose mødte jeg uligheden i tavshed.

Undervejs i læsningen, helt ude af kontekst, fik jeg oplevelsen af at sidde i et klasseværelse i gymnasietiden. Prøv at gå derind sammen med mig: Der har netop været spisefrikvarter, ingen lytter, alle råber, vi er teenagere, fremtidens ungdom, vi *aner* ikke, hvem vi er, eller hvilket voksenliv, der venter os. Ind kommer en *gamechanger*, hun tysser ikke engang på os. Hun fremlægger blot sine erfaringer – endda helt uden at tale højt – garneret med tyngdebåret evidens.

Hvorfor skal I gå med herind, tænker I? Fordi det tilbyder en fornemmelse af, hvordan læsningen af *Nu taler jeg* kan opleves. Om alt det, mange af os ikke lyttede til.

Denne bog fik mig uventet derop et sted, selvom ingen i kønskampen har vundet nu. Vi ser en fælles fiasko i øjnene. Den *må* vi se i øjnene og dele

Nu skal det efterfølgende siges, at Viemose næppe var blevet min gymnasielærer. Hun er født i 1969, jeg er født i 1967. Måske hendes nye bog snart bliver en del af

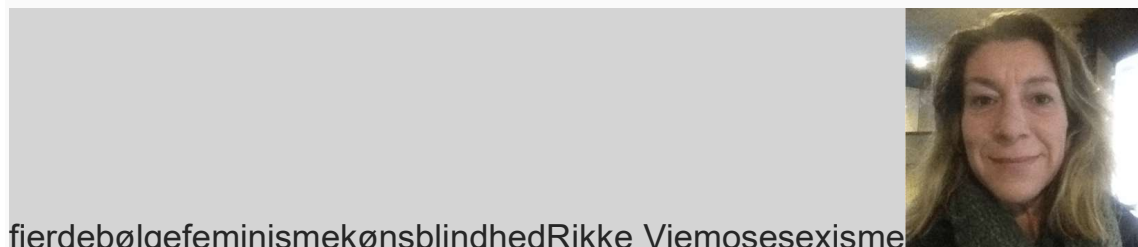
årets pensum. Eller måske de såkaldte *fjerdebølge-feminister* som hendes datter, som bogen er skrevet til, tilhører, finder den “so last Christmas” eller “old-hat”. Hvem ved?

Jeg krydser i så fald fingre for, at de allerede har set mekanismerne – alt det, jeg kom til at kalde banaliteter – i min personlige forsvarsposition. Og dog, jeg krydser absolut også fingre for, at de ikke i ivrighed, bliver historieløse. Det er jo det, der slet ikke løser noget.

Det er sjældent, at en debatbog, der egentlig ikke ønsker at lægge op til debat, får mig i affekt. Måske derfor nølede jeg. Jeg troede jo, at mine erfaringer som kvinde var selvfølgeligheder. Og især det faktum og den følelse satte mig i proces.

Jeg elsker at se sport, når det virkelig gælder og tæller. Jeg kan komme helt op i det røde felt. Denne bog fik mig uventet derop et sted, selvom ingen i kønskampen har vundet nu. Vi ser en fælles fiasko i øjnene. Den *må* vi se i øjnene og dele.

Derfor deler jeg min begejstring – der kom bag på mig selv – for Viemoses nye bog. Jeg troede, den lå lige til højrebenet. Men av av, jeg fik øjnene op for, hvor mange frispark der ikke bliver fløjtet af.

fjerdebølgefeminismekønsblindhedRikke Viemosesexisme

Isabella Miehe-Renard

Isabella Miehe-Renard er journalist og forfatter. Hun er tidligere studievært på Kanal 2, TV2, DR1 og DR2. Hun bor i kollektiv i Halsnæs og trives udenfor rampelyset. Tæt på hav og fjord og Danmarks største sø.